



Шочмо эл, порылык да чын верч!

БУДЬ ГОТОВ /

# Ямде лий

36-шо (3528) №,  
2021 ий 3 сентябрь,  
кугарня.



1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

## Күштүктышо түмөр

7 сентябрь –  
Түмөрзö-влакын  
кечышт.

Эх, түмөрым перкалыме йўкүм колатат, кумыл нöлтаптеш. Йол шкеак тавалташ вашка. Мыйын веле мо? Теве Волжский район Сотнур школын тунемшиже Роман ТЕРЕНТЬЕВ (**снимкиште**) йолташыже-влакым кажне кечин күштүкта. Тудо Сотнур түүвира пöрт пеленысе «Мёр саска» йоча ансамблыны уста түмөрзыжё.

— Семүзгарлан, мари муро ден күштүмашлан ачам шүманден. Түмөрым сайынрак перкалаш кок ий ончыч түнгалинам. Тунар чот келшен, кид гыч колтимо ок шу. Тудо мыйын йолташем, — ойла рвезе.

Роман түмөрым сценыште веле оғыл, пүртүс понгаштат перкалаш йöрата. А мари кундемын пүртүшшö усталык шўлышым ешара. Ала икмынjar ий гыч шке шонымо семже дene калыкым куандараш түнгалиш?!

**Е.ИВАНОВА.**

### ПОДПИСКА

«Ямде  
лий» газетлан кажне тылзын  
15 числа марта возалтын кертыда:

верласе связь отделени-  
йыште (почто);

[podpiska.pochta.ru](http://podpiska.pochta.ru) сайтыш пур-  
за але «Почта России» мобиленый  
приложенийым телефонышкыда  
шиңдыза.



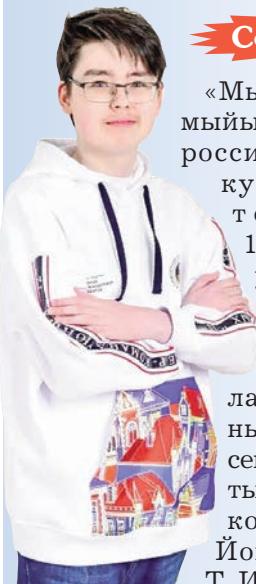
Индекс – П4696.

Рекламе.



Фото: Гемешп архив гыч налме.

Түмөр  
Дү-бү-дүб пералта,  
Пуйто  
Күдирчет рашталта.  
В.КРЫЛОВ.



### Сенгымаш

«Мыйын элем – мыйын Россием» российске конкурсым иктиешленыт. 14-17 ияш ўдыр-рвездэвэлак проектыштым онлайн араленет. 21 йоча сенгышыл лектын. Нунын коклаште – Йошкар-Оласе Т.И.Александрова лүмеш 11-ше номеран лицейын тунемшиже Maxim MEDVEDEV (снимкиште). Тудо «Мыйын тазалыкем» таңасыште ойыртемал-

## Аллергий ваштареш

тын. Уста рвезе Йошкар-Олаште аллергик-влаклан канаш келшише икмын ярверым ышташ шона. Каждныштыже аллергенный оғыл 2 түжем күшкүлым шындышашиб улыт.

– Тыгай зоно-влакым олан картышкыже пуртат. Тудым соцкыллаште #АллергияSTOP проектын лаштыклаштыже ужашиб лиеш. Тушан ролик, опрос-влакым верандена. Ончыкыжым тыгай проектым Йошкар-Олаште веле оғыл, моло vereat шыңдарапаш түнжалыт манын ўшанем, – ойла Максим.

**Х.АЛЕКСАНДРОВА**  
ямдылен.

Фотом Интернет гыч налме.

### Историйым шергальна

1812 ийыште

Отечественный сар годым  
Бородино села воктene  
(Москва деч 125 менге  
өрдүжтö) моткоч кугу да  
пеш виян крепалмаш  
лийин. Генерал

M.I.Кутузовын вуйлатыме  
руши армий француз-влакым  
Москвавоктеч чактарен. Жидым шарнен, 8 сентябрьыште Российшице  
Воинский чап кече палем-  
далтеш.

1975 ий 4 сентябрьыште «Что? Где? Когда?» передаче икымше гана лектын.

## «Мо? Күшто? Кунам?»

Ешыштына тиде передачым ончашиб моткоч йөратена. Түштө шуко ум пален налашиб лиеш. Тиде модышым ончен, мыйынат пүсө ушанлияшиб кумылем лектын. Кызыт книгам утларак лудаш тыршем.

**Алина СУББОТИНА.**  
2-шо номеран Морко школ.

Шернур районысо А.Конаков лүмеш тоштер да ончер комплексында Шинчымаш кечылан пöлеклалтше «Школ, тунемме ий, салам» выставке почылтын. Тудо 30 сентябрь марте шуйна. Ты ончер ий еда эртаралтеш, поро йўлашке савырнен. Тоштер пашаен-влак Совет жап годсо тетрадь, книга, пыстыл ручка-влакым ончашиб темлат. Ожнысо школ вургем калыкым поснак ёрыктарен.

**Дима ВЕДЕНЬКИН.**

1-ше номеран

Шернур школ.  
Фото-влакым

Интернет гыч налме.

### У ончер



## Российске увер

8-21 ияш йоча да самырык енг-влак, «Потомки победителей» всероссийский кинофестивальыш ушныза. 5 минут марте шуйнышо кином войзен, 25 октябрь марте kinofestival-pobedy.ru сайтыш колтыза.

3-11-ше класслаште тунемше-влак «Я и Россия: мечты о будущем» всероссийский конкурсышко ушнен кертил. Конкурсын регионы со йыжынышкыже ушнашиб манын, сүретым але плакатым сүретлыман да 31 октябрь марте колтыман. Түрлүс уверым vsekonkursy.ru сайтыште ончыза.

Москосо Сенгымаш тоштер кажне кумылан еңым «Три танкиста» флешмобыши ушнашиб јежеш. Муро гыч ужашым мурымын видеоши вайзыман да #МузейПобеды, #ФлешмобТриТанкиста, #ТриТанкиста хештегла дене «ВКонтакте» ден Instagram соцкыллаш верандыман. 7 сентябрь марте victorymuseum.ru сайтышке йодмашым колтыман.

## Марий Элысе увер

Таче Республикасе изосымыктыш тоштерыште «Со школой по жизни» сүрет ончер почылтын. Тыште тунемше ден туныктышо-влакын пашаштым ужашиб лиеш. Выставка 17 октябрь марте шуйна.

Медведево посёлкышто «Теремок» у йочасадым почынты. Тушко 2-7 ияш 100 ўдыр-рвезе кошташ түнгалиш.

Марий Турек район Тат-Китне школын тунемшиже Данил Габдуллин «Добровольцы – детям» Х всероссийский акцийшко ушнен. Тудо поро кумыльм ончыктышо «Челлендж «Три шага» проектиште дене лидер-влак радамыш логалын.

## Сардаялыште – у школ

«Образование» нацпроектын «Современная школа» регионасы проектине почеш Марий Турек район Сардаялыште 60 веран у школым чонгат. Паша 20 декабря мучашлалтша. Тидын нерген школ директор П.В.СОРОКИНА (**сним-  
киште**) дene мутланышна.



– Полина Владимировна,  
тачысе кечилан мом  
ыштен шуктымо?

– Ик пачашан школ лиеш. Тачысе кече марте фундаментым ыштенит. Тиде арнян пырдыжым кермыч дene опташ түнгалиныт. Тыгодым иканаште вес паша шолеш: вүдпучым шупшыт, школ йыр асфальтым шарат. Школлан обурудованийым, мебельым наледена. У школым чонгаш 170 миллион утла тенгем ойрымо.

– Школ мо дene ойырт-  
малташ түнгалиеш?

– Кызытсе илышлан келшише кабинет-влак лийт. Кажне классыште – интерактивный доска. Ўдыр-влакым ургымо пашалан туныктымо кабинет лиеш. Столляр пашам вияндден колташ рвезе-влаклан посна верым ойрымо. «Н» буквала койшо пола-

Тений

Сардаял школышто 34  
ўдыр-рвезе тунемеш, 5  
йоча икымше гана парт кок-  
лашке шинчын. Йочасадышке  
20 икшыве коштеш. 12 тунык-  
тышо пашам ышта.

тыште – ныл блок: тунемме корпус, йочасад, спортзал ден актовый зал икшеш, столовый. Душ кабине, гримёрный лиййт.

– У школым почмо дene тунемме пашаште могай вашталтышым вучеда?

– Спортым вияндден колтынена. Ўдыр-рвезе-влакым технологий кабинетиште пырля туныктенна гын, ынде посна кабинет-влак ойыралтыт. Шке сценына лиеш: түрлө спектакльым ончыктен кертына. Кружок-влакым ешараш шонена. Шымльмаш пашалан кугурак түткышым ойрынена. У пианиным пuat, йоча-влакым музыкылан утларак шүмандаш түнгалина. Марий ўйлам вияндден колташ йонлектиш.

– Чонышто могай шииж-  
маш озалана?

– Моткоч йывыртенна. Тиде татым кужу жап вученна. Ача-ава-влак пеш куаненит. Пашам ышташ кумыл утларак уло.

**Х.АЛЕКСАНДРОВА**  
мутланен.

## «Пушкин карте»

1 сентябрь гыч Россияныште «Пушкин карте» түвүра программым илышиш шындараш түнгалият.

**Пушкин карте** – самырык ен-влаклан лукмо банк карте. Тудын дene вес олаштат түрлө экспкурсийиш, театрыш да моло мероприятииш каяш билетлан түлаш лиеш.

### Кок түрлө

Пластике да электрон карте лийт. Тушко кутыжаныш 3 түжем тенгем пышта. Тиде оксам вес vere кучылташ ок лий.

### Кёлан пuat?

14-22 ияш ўдыр-рвезе-влаклан.

### Күзе налаш?

«Госуслуги» порталынде регистрацийым эртүман. Смартфоныншко «Госуслуги.Культура» приложенийым шындыман. Тушан мероприятий-влакым верандат. Тичмаш афише дene «Культура.РФ» порталынде палыме лияш лиеш.

«Ямде лий» 2021 ий 3 сентябрь

3 сентябрь –  
Терроризм ваштареш  
кучедалмаште  
икоян улмо  
кече.

Тиде кечын 2004 ий 1 сентябрь шындаша Беслан олаште лийше трагедийиште колышо-влакым шарналтена. Тунам боевик-шамыч түжем наре енгым (утларак-шындаша) заложникиш налыныт. Спортзалыш петиренит да кум кече кученит. Нуно ик чүчалтыш вүдымат подыл кертын оғытыл. Садлан тиде кечын «Капля жизни» акцийым эртарат. Кидкопашкышт вүдым налын, пеледышын шават.



## Вучымо тат

Шукерте оғыл кенеж чевер игече дene куандарыш, шыжат толын шуо. Мегиңлек парт коклашке шична. Тиде татым моткоч вученам. Йолташ, туныктышо-влак дene угыч вашлийна. Школьшто тыршен тунемаш түнгалиам. Авамым «визитан» дene куандараш шонем.

5+

**Юля ЯГОДАРОВА.**  
Советский, Кельмаксола.

### Синквейн



Ручка  
Шеме, канде.  
Воза, удыра, сүретла.  
Тунемшин йолташыже.

Арвер.  
**Вова ИВАНОВ.**  
Морко, Шүргыял.

## Юзо шўлышым пуртен

Визымше классышке вонченам гынат, икимше туныктышемым чүчкыдын шарналтем. Школьш тунемаш толмеке, йомакысе түнгашке логалмыла чучын. Любовь Викторовна Павлова чонышкына юзо шўлышым пуртен моштен. Тудо лудаш, возаш, шотлаш да сүретлаш туныктен.

**Савелий ФЁДОРОВ.**  
Морко, Энерсола.

3

**«Ямде лий» 2021 ий 3 сентябрь**

Республикасын курчак театр 80-шө юбилейный тургымым «Гуси-лебеди» спектакль дene почын. Режиссёр – Санкт-Петербург гыч А.Я.Стависский.

– Йоча-влаклан спектакльым шуэн шынде. «Гуси-лебеди» йомакын моральже, шонымаши же чылалан палыме. Ўдыр-рвезе-шамыч умылыши, нунылан ончаң күштылго лијже манын тыршенам, – ойла режиссёр.

Александр Янович У ий пайремлан «Серебряное копытце» спектакльым шында.

Курчак театр молгунамсемынак калык ончыко ятыр

у спектакльым лукташ палемден.

– Шуко у постановкым руш калык йомак почеш

## У тургым – у спектакль



шындеңа. Тыгак немыч йомакзе Вильгельм Гауфын «Карлик Нос» йомакшын премьерже лиеш. Тудо руш калык йомак деч мистике

сынан улмыж дene ойыртмалтеш. «Коза-дереза», «Умка» спектакль-влакым да моло йомакым ончаң темлена, – палдара театрын режиссёр жо Е.А.Насупа. – Октябрьыште Свердловск кундем гыч Краснотуринский курчак театр «Кугу гастроль-влак» программе дene толшаши. Тудо «Малыш и Карлсон», «Мойподыр» да «Огневушка» спектакльлам ончыкта. Ме Чувашия курчак театрын эртарыме «Карусель сказок» фестивалыши каяши ямдалтына.

**Е.ИВАНОВА.**  
Фотом театрын архивше гыч налме.

## Кумлымшо гана

Марий самырык театр у тургымым премьер-влакын парадышт дene түңгалин. Ныл спектакльым ныл режиссёр шынден. 1 сентябрьыште «Звёздный блин» йомакын премьерже лијын. 4-5 сентябрьыште Г.Гордеевын «Кок родо – пошкудо» комедийжым ончаң ўжыт. Самырык-влаклан келыштаралтше «Сторож» лирике комедий 9 сентябрьыште лиеш. А 12 сен-

Аторын фотожо.



Тений театрлан 30 ий темеш. Пайремым торжественно 18 ноябрьыште палемдат.

тябрьыште «Сказка о рыбаке и рыбке» йомак дene йоча-влакым куандарат. Лүмгечылан пёлеклалтше ятыр мероприятийим эртаратш палемденет.

– «Эртыме корным шергалына» фестиваль кумло ий ыштыме пашанам са- вырнен ончалаш, күзе ви- яйымым, таче күзе илымым да ончыко мом ыштыша- шым шергалаш полша. «Ик ялыште күм сүјән», «Сказки

дядюшки Римуса» да моло спектакль-влакым калык ончыко луктына», – ойла театрлык художественный вуйла-

тышыже О.Иркабаев.

**Е.СЕРГЕЕВА.**

Аторын фотожо.

**Анилаг** – билетым ужален пытарыме нерген увер.

**Антракт** – спектакльын актше-влак коклаште каныш.

**Трюм** – сцене йымалыссе вер.

## У мутым тунемына

### Сенгымаш

М.Шкетан лүмеш Марий национальный драме театрын артисткыже Светлана Сандаковалан «Марий Эл



Республиканын калык артистше» чаплүмым пузент. Шокын саламмена! Күгу күкшитыш шуаш тыланена!



## «Бавайым» вучем

Театрыш кошташ моткоч ёйратем. М.Шкетан лүмеш Марий национальный драме театрын кодшо ийин шындымыне премьерже-влакым чыла онченам. «Бавай» спектакль эн чот келшен. Актрисе Светлана Александрова сайын модеш. Тудо геройын образшым түркиснек почын пуа. Спектакль моткоч онай, тачыссе кечилан келыштаралтын. У театр тургымышто ты спектакльым шындат гын, угыч ончаң каем.

**Настя ИВАНОВА.**  
Морко, Коркатово.

Пошкырт кундем Бирск район Курмызак ялыште марий шўлышан, пайрем йўлам жаплыше Байрамовмыт еш (снимкыште) ила. Роберт Русаевич ден Лиана Ярминкиновнан ушнымыштлан тений – 31 ий. Суртоза – Кужнур ял шотан илемын вуйлатышыже. Озаватын илы-шыже марий тўвыра дene кылдалтын. Тудо ятыр ий клуб пеленыесе «Шонанпыл» йоча ансамблым вуйлатен. Ватемарий куд икшывым ончен күштат.

**К**угурак эрге-шамыч Рудольф ден Антон ешым чумыренит. Коқтынат кок икшыван ултыт. Самырык ача-влак шкешт гаяк марий шўлышан йочам күштат.

Мария Бирскисе кутыжаныш педагогике институтым тунем пытарен. Кызыт кевытыште пашам ышта. Руслан шукерте оғыл армий гыч толын, йўдвелне тырша. Виктория эмлыйзе лияш ямдилалтеш. Бирскисе медико-фармацевтический колледжын кокымшо курсыштыжо шинчымашым поға. Спорт дene пентыде кылым кучка. Ятыр медальже, чапкагазше уло.

Эн изиже – Вероника. Тудо ача-аван куанышт, полышкалышишт. Аваж гай чолга, усталык шўлышан, ачаж гай ушан да чулым күшкеш. Курмызак школын 2-шо классыштыже тунемеш.

– Шоҷмо йылме тукым-



влак коклаште кылым пенгъидемда. Шоҷына-влак марий койышан ултыт. Ешиште марла күтырен,



йылмым ийбраташ туныктенна, – ойла Лиана Ярминкиновна. – Ешиште пайрем йўлам шуктена. Икшывына-влак тидын нерген изинек пален күшкынит. «Шонанпыл» ансамблыште муро, күштымаш гоч калыкын эртиме корныжым почын пуаш тыршенам. Эргина-влак кызыт шке ешиштышт марий пайремым пайремлар. Ўярнялан, Семыклан уналыкеш толыт. Чесым ямдылен, ўстел йыр погынен, чон почын күтырен шинчымынам еш йўлалан шотлем.

Шоҷмо суртыш кеч-кунамат чон шупшеш. Арам оғыл тудым чоным ырыктыше верманыт.

**Е.ИВАНОВА.**

Фотом еш архив гыч налме.

### Синквейн

Ава

Поро, шыма.

Йўрата, ойгыра, туныкта.

Тудым моткоч аклем.

Поро йолташем.

**Рома ИШМАНОВ.**  
Татарстан, Агрыз, Буймо.

### Ольош шольым

Мыйын

кум ияш Ольош шольым уло.



Ольош – пеш весела, чулым рвезе. Мен коктын тўрлө мудыш дene модына, книгам лудына, газет дene журнالым шергалына, телевизор дene йомакым ончена, лўнгатлыш дene лўнгатлена. Шольым весела сем почеш күшташ йўрата. Кажне эрдене мыйым школыш ужата.

**Сева НИКИТИН.**  
Күжәнгер, Шўдымарий.  
Фотом еш архив гыч налме.

### Поро да мастьар

Авам – тўняште эн шерге айдеме. Тудын лўмжё – Алёна. Мыйым умыла, чамана. Авам поро кумылан, пашалан моткоч мастьар. Мыланна тамле кочкышым ямдила. Мыйимат туныкта.

**Алёна МОРОЗОВА.**

Күжәнгер школ.

*Ача-ава ўмбаке  
вуйым шиймаш –  
уда койши.*

**К.КОРШУНОВ.**

### Икоян улына

Мыйын ултыт коваем,  
Ачаем да аваем,  
Ало шольым, мый улам.  
Ешлан жапымат муам.  
Шольым дene модына,  
Тунемаш йывиртена.  
Аваем коштеш колхозиши,  
Мёнгыштö ачам тырша.  
Мый пашам ыштем лап возын  
Коваем дene пирля.  
Шап Унчышто илена,  
Икоян мемнан ешина.

**Оля СТЕПАНОВА.**  
Морко район.

### Пенгъиде кыл

Авам ден ачам кум шочшан ешиште күшкынит, коқтынат кугурак икшыве ултыт. Изашольо, акашёжар коклаште кылышт пенгъиде. Икте-весылан тўрлө пашам ышташ полшат. Авам ойла: «Шке тукымвожым мондыман оғыл, пенгъиде кылым кучыман».

**Анна ВИНОГОРОВА.**  
Звенигово, Кожласола.



**К**анде-канде тенгизынте илен улмаш Эвика лўман изи вўдчинче. Тудо иза-акавлаклан поян лийин: Пылке, Йўрга, Лумчо... Чыланыштым шотленат от пытаре. Эвика ўжара волгалтыйм, шўдыр чўкталтыйм шўм вургыжын вучен. Вўдчинче кашалот Ванюш, дельфин Эчук дene модаш ёратен. Вўд толкынын сер деке лупшалалтмыжым

куанен ончен.  
Жап эртен, Эвика кушкын. Шочмо вершёржё дene чеверласаш жап тольн шуын. Эвика капкыл куштылеммыжым

## Вўдчинче

шижын да кавашке чонгештен кўзен. Тенгизше қўшыч моткоч моторын койин: кумда, нимучашдыме. Тыге Эвика кавасе ош пылыш савырнен.

Эвика умбакыже каен. Лыжга йўр тўнгалин. Эвика Амазонкыши чонгештен волен. Вўдтолкын почеш шуко жап ийин. Мом гына ужын оғыл: джунгли чодыран ошман сержым, тўрло тўсан кайваклакым. Тыштат изи чукаш шуко йолташым мұын: энерысе дельфин Мичум,



гуппи колым, кужу пондашан сом колым...

Икана томаша лийин каен. Эвика кугу йўким колын. Тиде вўдшунгальтиш (водопад) лийин. Толкын вўдчинчым умбаке нангаен. Ик татыште

Эвика капкыл куштылеммым шижины. «Мый чонгештем!» – уло кертымын қычкыралын тудо.

Эвика утыч эркын йогигашо энеришке логалын. Ик кечын палыме шинчал пушым шижины. Тудо шочмо мёнгыжым ушештарен. «Вашке мёнгў портылам!» – куанен шоналтен вўдчинче. Тиде энгер ден кугу тенгизын ушнимо верышт лийин. Ончилно – кугу канде Атлантик тенгиз...

**Екатерина ШУЧИНА.**  
**Шернур, Пўнчериымал.**

## Кутко ден шукш

**И**лен улмаш шем кутко. Тудын родо-тукымжат, йолташыже-влакат лийин оғытыл. Пўртшымат шалатенойт. Кочкишыжымат кочкин пытаренойт. Чодыра мучко кочкаш қычалын кайымыж годым шукшым вашлийин. Пырля тамле сийым мұынныт да пеле гыч пайлен кочкинныт. Нуно умбакыже каенойт. Жап эртимеке, чапле портим чонгенойт. Тыге кутко ден шукш келшен илаш тўнгалийнит.



**Ярослав ПЕТУХОВ.**  
**У Торъял, Токтарсола.**

## Бала ден Лала

**И**лен улмаш Бала лўман рвезе. Тудын Лала лўман йолташыже лийин. Нунын койышын весела, чолга улмаш. Икана уремыште модмышт годым нунын деке рвезе лишемын. Лўмыштым пален налмеке, модаш тореш лийин. Воштылын кораң каен. Лала ден Бала юарленойт. А рвезе ёрдых гыч ончен, угыч воктекышт мияш намыс лийин. Лўмым оғыл, айдемын чонжым шижины моштыман.

**Артём ИВАНОВ.**

**Йошкар-Ола, 24-ше №-ан школа.**

**И**лен улмаш ўдир. Тудлан чадаж ден аваже Ануш лўмым пуэнит. Ўярня тылзын 9-ше кечинже Ануш 9 ийим темен. Ялыште тудым кужу ўпшылан кўра Кужу ўп манынит: ўпшо мланде марте шуын.

Икана Ануш чодырашке каен. Кенета вондер коклаште йынгисымым колын. Ончен: Пўчо!  
– Мо лийинат, Пў-

## Кужу ўпан ўдир

чо? – йодын Ануш.

– Йолем сусырғен.

– Изишак чыталте, мый тыланет полшем.

– Кузе? Тыйже пеш изи улатыс.

– Ит ойгыро. Йёным мұына, – манын Ануш. – Сусырғышо йолетым ончыкто.

Пўчо тигак ыштен. Ўдир сусыр верым кужу ўпшо дene

пўтырен шынден. Шкеже ойлен: «Пўчын сусыржым тёрлате. Тудым йол ўмбак шогалте».

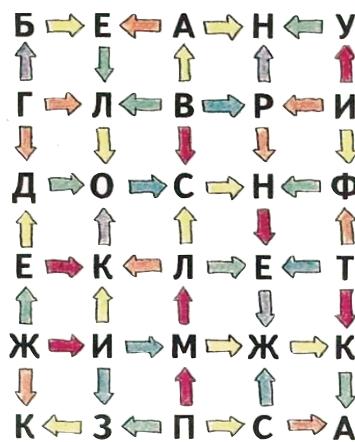
Икманияр тат гыч Пўчо тёрланен. Вондер кокла гыч лектынат, манын:

– Кугу тау, изи ўдир.

Тачат пўчо марий чодыраште кудалыштеш.

**Марианна КУШАКОВА.**  
**Морко, Коркаторо.**

*Сынне ўдирлан мёнгыжё корным муш полшиза. Стрелке-влак почеш каеда гын, тудын лўмжым пален налыда.*



# Тёрлаш күлеш

Модышил влак –

адак шалаште!

– Нуным погалташ күлеш! –  
Маным мый

паша коклаште.

Ваштарешем: «Пеш күлеш!»

Шудыжо мынвар пакчаште,  
Сомылаш пешак күлеш.

– Ўдырем, лек-я чарапке!  
Кольым утыч: «Пеш күлеш!»

Математике ден задачым  
Шоналтен ышташ күлеш.

– Тыланет полшем мый  
таче.

Шыдешкенак:  
«Пеш күлеш!»

Пуро кызыт кажне суртыш:  
Телевизор мүгтира.

Кидыштышт –  
у чапле модыши.

Ок кол тыйым – сонтыра.

Ордыжкө книги шүкалын,  
Кечигут йоча модеш:  
«Фермыште» лўшта

ушкальм.

Кызытак тёрлаш күлеш.  
**М.И.ПОЛИКАРПОВА.**

**Звенигово,**  
**Красногорский посёлко.**

## 40 килограмм шоган

Түньямбалне 500 түрлө шоган уло. Ик түрлүжым кочам дene шынденна. Вич грамм нойшмө гыч росотам ыштенна. Тудым шым метр кутышан йырангеш кереденна. Кенеж мучко йырангыс шүкшудым сомыленна, ешартыш «кочкиш» дene сийленна, шокшо игече годым вўдым шавенна. Шукерте оғыл поген налынна. Лектышыже моткоч куандарен! Ик шоганын кокла нелитше – 333 грамм. Чылаже 40 килограмм погынен. Шоган дene кеч-могай кочкиш: шўр, паренге, кол, салат – тутлырак.

**Даша СОШИНА.**

### Морко, Купсола.



### Палаш онгай

Олма але грушо  
дene таңастарымаште,  
шоганыште сакыр шуқирек.

Мўжки але ошимиўлыш  
пижиқылын гын, коваштыши  
шоганын сокшим йығыза.

Шоганым теплицышти  
ончен күштиши-влак шагал-  
рак черланат.

### Мастар кид

Айста паровозым пырля ыштена. Икимшe вагонжылан кабачокым, кокымшo вагонжылан изирак дынным але кавунным пўчса. Оравам кабачок гыч, трубам кешыр гыч ыштыза

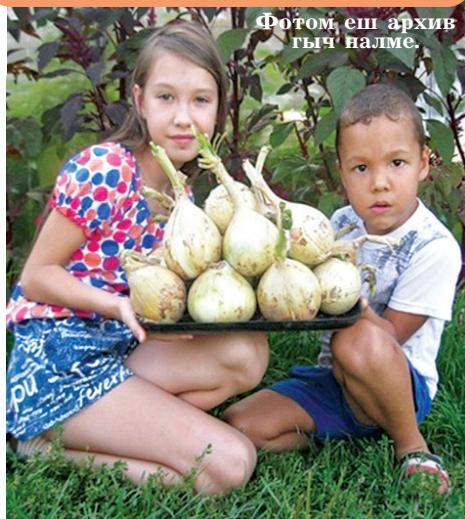
да зубочистке дene пижыктыза. Шинчалан шоптыр але полан пырче келша. Вагоным түрлө сасска дene темыза. Ямде парово-  
зым пу онашке але подносышко шындыза.

**Сўретым  
Интернет  
тыч налме.**



«Ямде лий» 2021 ий 3 сентябрь

Фотом еш архив  
тыч налме.

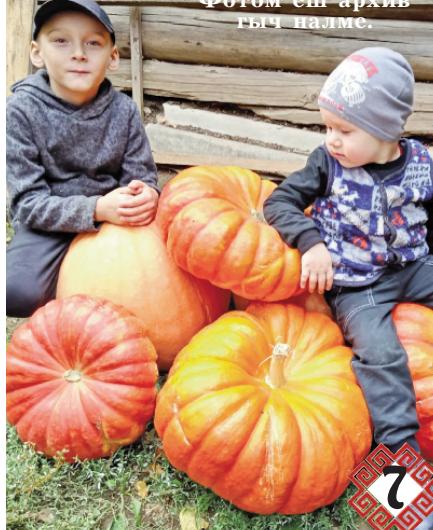


## Тылзе гай кавун

Шортньо шыже толын шуын. Авам кавуным йырангеш поген налын. Кавунжо чевер, тул тўсан, кавасе тылзым ушештара. Пуйто мланышке шортньо тўсан лышташ-влак велиныт. Шолъым дene коктын нунын пелен войзалтна.

**Костя ШЕХУРДИН.**  
**Шернур, Кукнур.**

Фотом еш архив  
тыч налме.



7

«Ямде лий» йоча газет  
Түн редактор олмеш  
Х.Г.АЛЕКСАНДРОВА.  
Индекс: П4696.  
Тираж 1550 экз. Заказ  
Формат – А-4-8.

[https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii)  
[https://ok.ru/yamde\\_lii](https://ok.ru/yamde_lii)  
E-mail: [yamde\\_lii@mari-el.ru](mailto:yamde_lii@mari-el.ru)  
(документ кагазлан),  
[yamde\\_lii@mail.ru](mailto:yamde_lii@mail.ru)  
(автор-влаклан)  
Сайтын адресше: [yamde.lii](http://yamde.lii)

**УЧРЕДИТЕЛЬ:** Марий  
Эл Республикасе куль-  
тур, печать да калык-  
влакын пашашт шотыш-  
то министерстве.

Газетым редакцийиште  
погомо да верстатиме, «Марий Эл Республикасе  
Правительствин типографийже» ООО-шо ямде оригинал-  
макет гыч савиқтыме. Типографийин адресше: 424006,  
Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Массовый коммуникаций  
сферыши да культур наследийм  
аралмышате законодательствим шук-  
тен шогымым эксерыше Федеральный  
службы Приволжский федеральный  
округигу управленийштыже регист-  
рироватламе.

Номер – ПИ №ФС 18-1999,  
2005 ий 10 февральыште пумо.

0+  
Печатыш пумо жап –  
14-00,  
фактически – 13-00

Авторын да редакцийин шоныма-  
шышт түрлө лийин кертыт. Серыш-  
влак мёнгеш оғыт колталт.

Ак – кутырен келшыме почеч.

Редакцийин да издательян адресше:  
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый  
Вийин 70-ше идалыкше урем, 20-шо пўрт.  
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

У конкурса



Үйдір-рвезе-влак, те мом гына ыштен оғыда мошто: футболла талын модыда, түрлө материал гыч мотор арверым ыштеда, тамле кочкышым ямдыледа, моторын күштеда, сылнын сүретледа, семүзгар дене шоктеда...

Мастарлықдам ончыктен, онай фотом ыштыза да [https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii) түшкашке сообщений дene колтыза. Паша-шамычым газетеш да группеш верандена. Эн шуко лайкым погышо фото сенышыш лектеш. ❤ шындыше «Ямде лий» – марла жоча газет» түшкан подписчикше лийшаш.

Мый  
моштем

Фотом  
3 декабрь  
марте кол-  
тыман.

Снимкыште: Марина  
СТЕПАНОВА (Волжский, Ушпер).

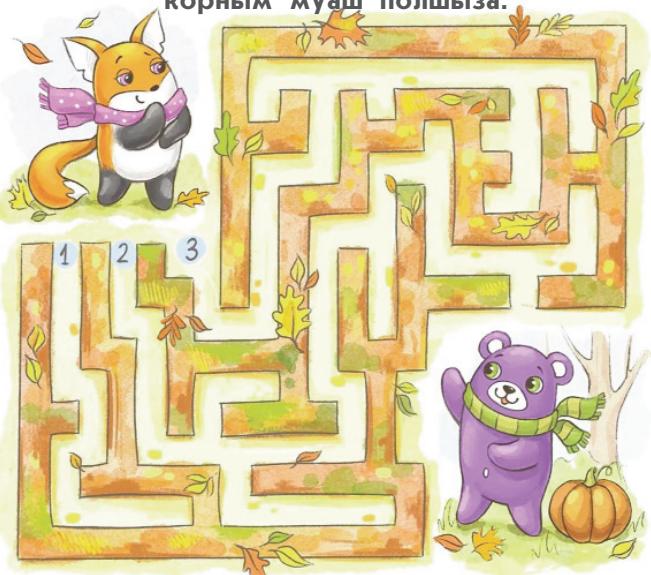
Ешартыш лайкым күзе погаш?

**400 лайк:** 2021 ийин кокымшо пелийжылан «Ямде лий» газетлан почто гоч подпискым ышташ да квитанцийжым але тудын копийжым редакцийшке колташ.

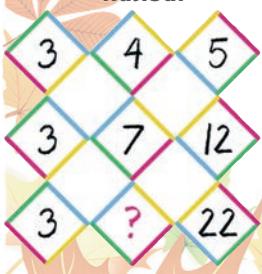
**200 лайк:** электрон подпискым ышташ. 89027382237 номер дene Сбербанкыш оксам колташ але тиde номерышке 150 тенгем пышташ. Электрон почтыдан адресшым возен колташ ида мондо. Редакция гоч подпискым ыштышат тынар лайкым налеш.

Сенышым  
чапле  
пöлек  
вуча.

Рывыжигылан маскаинге йолташыж деке корным муаш полыша.



Шылтыме  
цифрым пален  
налза.

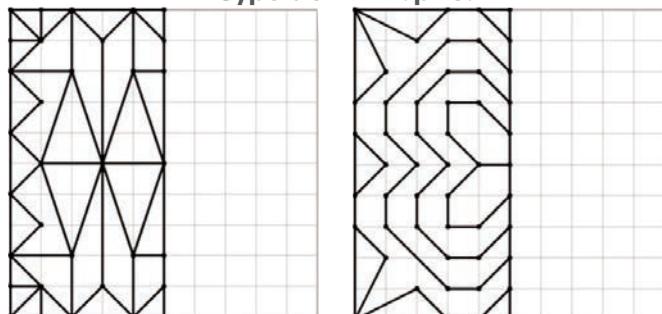


Задаче

Рвезын шўжар-  
же тунар уло,  
кунар шольыжо.  
Но кажне шўжаржын шольыжо кок пачаш  
шуқырак.

- 8) а) Ешыште чылаже мыньяр жоча?  
б) Тышеч мыньярже рвезе да ўйыр?

Сүретлен пытарыза.



Кок сүретым ушымеке, могай калыкмут  
лектеш!



Математике  
кроссворд

20	+		-		=	19
+	+		+			
+	9	-			=	8
-	-		-			
+		-	2	=		9
=	=		=			
16	12		10			



1. Төзім опарасам амбаптіе, көхекпім – тәпім.  
2. Көзіпса жоға, соңада тоға.  
3. Негізгінде жиңінің мөмкін, үйіншінде жиңінің  
от кепті.

4. Топтаканың жиңінің мөмкін, үйіншінде жиңінің

5. Төзім опарасам амбаптіе, көхекпім – тәпім.

Baumyrm:

Б.СМИРНОВ ямдылен.

Интернеттес сүрет-влакым күчилтмо.